

Redactiunea

se affla in

a lui Leopoldu 44.
le nefrancate nu se parasesc
unai de la correspundintii re-
i „Federatiunei.“ Scrisori
nu se publica. Articlii
republicati sa vorba arde si nu
nu se spresca se refra.

FEDERATIUNE

Diurnal politico.

commercialu si economicu.

Appare ianicea.

B.-Pest'a, 10/22 Jan. 1876.

edelulu celor trei poteri nor-
trele viziru allu imparatului
Ungariei pasira cu trei tuiuri
oute Andrásy, prin impia labore
dupa immensele frumusete
si neineetatele bateri la usi
apusene, incepe a se tocă. Neci
emanata probabilmente de la
viziunile allu Germaniei principale
nu are norocu. — aderintia
apusene la nota austriaca
numai la admitterea in prin-
ciul pucinu din partea Angliei,
scie de siguru, era despre
codarea collectiva a marilor poteri
vorba, ci solulu Austro-Ungarii
presenta singuru nota Andras-
marelui Turcu si celle latte
potru recomand-o numai un'a cete
a separatu prin solii loru respectivi
la Constantinopole. — Neci atât'a
intemplantu, daca Francia,
nancore catra Anglia, s'ar
nstatu indifferente catra acesta
de unde apoi se deduce ca Fra-
ncliná catra celle trei po-
tendice, lassandu pre vechia sa
Anglia in norniu. O celebritate
francie, Dl. Lemoinne, alle caru
enunciatiuni, de si nu se potu considera
inspirate din partea guvernului
nesescu, elle esprimu totu-si opiniu
publica a Franciei, dice intr'unu
memorable publicatu in dñu-
lu „Debats“ ca Francia au facutu
tutta politica a la française, adeca
ultii, — acum este timpulu ca
faca politica „a l'anglaise“ ade-
pentru sine. — De si egoismulu
glezescu nu convine naturei generose
francezilor, totu-si nu potemu ca se
iorâmu enunciatiunile Dlu Lemoinne
caracterisarea situatiunei, le
eci in extractu. „Precandu noi,
Lemoinne — jaceamur trantiti
nu, si Anglia privia, cum noi
ni moriamu mortea gladiatori-
busi a frane tractatulu de Paris,
triumfatoria in Marea Negra,
alliantia si spriginirea Prus-
di se dice, ca Russi'a vre éra
una foia din acellu tractatu
proprieze unu territoriu, care
da domnirea a supr'a gurelor
marci. — Se va face apellu la po-
te semnatarie, la Francia, Anglia si
alii. Faca Anglia precum i va placé.
nu pentru Francia, ceremu permissiu-
a u'a nuint eressá pentru gurele Ro-
nului si a Mosellei cellu pucinu atât'a
nu pentru gurele Dunarei, assemene
intru Marea Mediterrana si canalul
canalul a. cat si pentru Marea Negra“

A dou'a enunciatiune, care asse-
nu vremu se, trecemu cu vede-
este a dñuariului russescu „Go-
care se face ap rate-ulu ideei, ca
este liberale si iubitoria de pace.
a dice, au salutata cu simpa-
nascerea Italiei si doresce sinceru

conservare romani in franta. Da-
presa in franta in sasi potu conserva
acestea. Romanii urmatorii desvolta
inse, n'au facut
ca se grabesca d
„nemti“. Prese totu articululu
un tonu cam spru de
dii Attilani captusiti cu Hegel
despre „nemti“ din contra, cu
multa bunavointia despre Francezi.

Aceste doue enunciatiuni, cari se
completeza un'a pre alt'a, nu sunt eman-
natiuni fortuite alle unei intemplantu
orbe, ci resultate alle combinatiunilor
politice, cari se facu de cătra omenii de
statu ai Franciei si Russiei, ba potemu
presupune că elle esprimu ideile ce
domnescu si preoccupa preguvernele a-
cestoru ambe staturi. Candu scirile elec-
trice anuncau sosirea la Paris a notei austriace,
dñuariile Angliei tote cu o voce,
cianduimuri de laude in onorea
vechies alliantie Anglo-Franceze, sus-
tieneau necessitatea purcederei comune
a guvernului francezu si anglezu, atunci
guvernului Francieei grabi a declará ade-
siunea sa la nota Austro-Ungariei, fara
ca se-i pese de vechiulu aliatu, carui-a
inca nu i-au pesatu de aliatulu seu

1870. — Dl. Lemoinne vine a renunciá Angliei in tota
form'a amiceti'a si declara că pactul din
1856 este ruptu. Articululu dñu-
riului „Debats“ constata mai nainte de
tote, că Anglia nu mai dovedesce ze-
lulu de odiniora pentru conservarea Tur-
cici, era Austro-Ungaria insiste pentru
occuparea provincielor meridionale,
inse Austri'a nu este preamultumita de
rolulu său mai bine de sarcin'a ce i-se
impune, că-ci precandu ea are se fre-
mente a face expeditiuni orientali, atu nei
alta potere face propaganda occiden-
tale. Allusiune la politic'a Russiei care
cerca a legá amicetia cu Francia, si
despre care Dl. Lemoinne dice că Russi'a:
nu are interesul d'a luá numai
decătu Constantinopolea, „vre inse, ca
se desfiintieze tractatulu de la Paris, si
pentru acest'a noi Francezii, — dice
Dl. Lemoinne, — nu ne vomu superá
de morte.“ — D'in acestea si d'in sor-
tea chiaru a notei Andrasiane, — care
precum disseramu mai susu, nu se va
presenta Turcului prin purcedere col-
lectiva a marilor poteri, ci singuru
numai prin solulu Austro-Ungariei, re-
manendu in voi'a celloru latte poteri
d'a o sprigini seu nu si dupa cum bine
li-se va paré, — potemu trage conse-
cintiele spre luminarea situatiunei. Di-
plomatii Marilor poteri, tragandu fi-
care focul la oll'a sa, tindu a se in-
siellá unulu pre altulu, — pre Andrásy Bismarcu, pre acestu-a Gorgia-
cofu si asiá mai de parte, — firesce tote
pre pellea altoru-a. Austria are neferi-
citulu rol d'a face asta-di pre pioneri-
riulu germanismului si mane, pote, pre
allu Slavismului. Mai nainte Austria pretindea că ar fi avendu missiunea
d'a propagá civilisatiunea nemtiesca

Veni Bismarcu si-i intona
esci potere nemtiesca. centrul
năvata este la Budapest

lava, care se faca trebile slavilor,
nu e perduta.“ Ba se gudu si alte
voce mai ominose, că Austria, că si
Turcia, este asta-di o anomalia. In ast-
atu de impregiurari este forte cu ane-
noia d'a prevede ce va aduce diu'a de
anu. Că situatiunea s'au ingrenatuit
de, doveda este, că certele intestine
entre nemtii austriaci si unguri a supr'a
cesiunei de vama si de banca s'au su-
presso, că si candu n'ar mai fi, s'au
amanatu adica „ad calendas graecas“
de temerea paricelor imminentne.

Camer'a deputatilor Ungariei au pri-
mitu projectul de lege relativu la refor-
mele administrative respingandu emenda-
mentul dñu Zedényi, care cerea organi-
satiune separata pentru municipiile urbane
apoi primi si projectul despre emissiunea
partii a dou'a „imprumutul“ de rente
respectivu rescumperarea unei parti a bo-
nurilor erarieale.

Din fundulu regiu.

Romanii din „fundulu regiu“ ca
parte prea insenata a natuui romane
din Ardealu, repetiescu, au pre acelu
territoriu prea vitale interese, pentru
cari sunt in neincetata cérta si lupta
cu sassii, de cătu se nu merite in deplina
mesura atentiunea si spriginirea publi-
citatii si a natuui romane, pre cum si
a toturor civilor iubitori de adeveru-
si dreptate.

De la ultim'a mea scrfere incoce
in „fundulu regiu“ s'au intemplantu
multe inca.

Unele scaune si cetăti, alarmate de
scirile respandite despre arondarea fundu-
lui regiu au tramsu deputatiuni la
domnitorulu si la ministrulu Tisza,
inse fara successulu dorit de elle: „Sa
decisu“ — a dissu Tisza, — si „nu se
pote altmintrea“ au fostu intellessulu
adeveratu allu cuvintelor domnitorulu.
Si „Amin“ dicemus noi

Spesele amintitelor deputatiuni
fure coperite din ladele respectivelor
scaune si orasie. Inse cu ce dreptu? De
unde si pana unde? Poporatiunea ro-
mana din acelle scaune da una insen-
ata summa de bani la acelle lade allo-
diaile, inse romanii nicajuri nu s'au in-
voitul cu tramitera acellor deputatiuni.
Deci cu ce dreptu si potere majori-
tatile sassesci au platit si cu banii
celloru neinvoiti deputatiunile sassesci?!
Ceremu desluciri si esplicari, pentru ca
cu astfel de manipulatiune arbitraria,
cu risipirea agoniselelor nostre, cau-
tandu dupa potove de cai morti, neci
decătu nu ne potemu invoi.

Fia-care potu se esserse dreptulu
seu, inse fara ca se vateme drepturile
altui-a.

Dara sassii nostri in agoni'a loru
se paru si fi uitatu si acesta suprema
lege. —

Alt'a este activitatea universitatii
fundului reg. decisă in 18. Dec. 1875.

Maioritatea sassescu, bucurosa a
face pucintea politica larmataria. n'a
potutu, fiindu ca nu i-a cestu iertatu.

Cu tote aceste sedintele universi-

talui unu aniversar, cu avea unu mag-
istru si rectorul din principiu de mo-
toare nu voim elihud din
nationala. — Iata năsudul
societatea, chui ne convingem
sunt, ca si ne vietita, cu iu
cetatea.

Cu totu iulian si mihail
intreprindem cu o cantică
soperul cellui si cu alii
nu servu de desfăsare, ca
intendem lucrandu de datu

tati au
egomotul.
Depu
si sassi.
terin-
uel si sp
lucrandu cu intelectiune, energia si
solidari.

Cu totu aceste luptele si misiunctile
loru pana aduna se potu assemenea
aproape cu activitatea lui Sisif. Neci in-
sinte neci indereptu, inse — vi fiinti-
bus juri!

Tote programele, indreptările pro-
iectările romane, facute din punctu
de vedere allu dreptati, citati si legi-
litatii fure respuse, ignorante, desconsi-
derate, trantite.

Tote numai spre intemeierea bunei
inti illegeri, spre neclatit'a assecurare si
intarire a Germaniei ardeleni. Grandeo-
sa ironia!

Său dora aceste ostili porniri alle
potentatilor egoisti si eschisivisti ai
Ardealului să fia resbunare contr'a Ro-
manilor de la Sabesiu, Mercuria si O-
restia, pentru că acesta n'au alesu si
acolo totu deputati sassi?

Una universitate cu representanti
numai sassi a fostu asta-data intentiu-
nelor loru, si acesta negressit u aru fi
fostu pentru scopulu loru de mai mare
importantia. Inse ce să facem daca
600 anni ni-au bagatu niute in capu.

Duoe momente de ponderositate
merita a fi inregistrare si illustrate.

Sassii cuplesiti de groz'a organi-
satiunii tisaiste a fundului reg. au vrutu
se faca sgomotu politicosu in aceea ma-
teria. Inse presiedintele, marele manda-
rinu, le puse pumnulu in gura,

Sassiloru violeni inse si acesta li-
adusse apa pre mor'a loru.

Ei si acesta oprela o sciura es-
plotată si nu fara dreptu. Ei din acestu
incidentu presentara contr'a oprirei dis-
cussiunii despre cestiunea essentiala si
vitala unu energicu si solennu protestu
motivat cu tote argumentele loru pos-
sibile, si prin acesta in forma indirecta
si au ajunsu scopulu, fiindu că chiaru
si guvernul trebue să vedia in acestu
Protestu, memorandulu intentiunatu
inse opritu allu majoritatii sassesci.

Urmările nu se potu sci cu d'a buna
séma, este ince constatat, că sassii si
asta-data au sciutu se-si verse amari-
tiunea din anima.

Cellu-a laltu momentu este pro-
iectulu deputatilor romani presentatu
prin Dlu Dr. Racuciu a supr'a stergerei
nedreptei si absolutisticei dispositiunie
(22/8 din 1850.) care din avereia fundului
reg. a acelui numai sassesci evang.
luther. pre fiacare anu 32,000 n. r.
De sine se precepe, că acestu proiectu,
aici alaturat, a remas fara neci unu
resultatu, daca cum-va nu este resul-
tatu suspiciunile si incriminările ce
diuariele sassesci au ingramadit u
romani pentru acestu proiectu.

Sassi dicu, că romanii prin acellu
proiectu au vrutu numai se fișeze gu-
vernului unu nou punctu de atacare.

Grandeosa naivitate? Guvernulu
d'acum, n'are lipsa de ficsari, acestu
guvern si singuru e capace la tote. Ro-
manii tote le-au dissu din convingere
si le-au facut din dorere numai!

Cu atau mai curioza, mai naiva
si mai nesplicata este manier'a sassiloru
facandu fimeasu capitalu din intem-
plarea că Dlu J. V. Russu, deputatul
Sabesiu lui, a facut unu raportu in
limb'a romana in plinulu universitatii,

Clusia, în Ianuarie, 1876.

O b s e r v a r i

a supr'a investimentului religiosu.

Ama sperantia, că din mediulocle domnilor pedagogi, ori onorabililor preuveni se dica înaltitoru regenți și miniștri spirituali (titlu nou, introdus de ourăndu) se va redică o mană mai destera pentru notificarea acestor observari afandu-tatorie în esistința nostra națională.

Fiindu-mi înse desirata speranță am zugestat a le pune io aci pe papiru, cernedu totu de odata seusa onorabiloru lectori, daca poterile melle debile, nu-mi voru permite, și nu me voru potă exprime precum aru pretinde o cauza de atâtă importanță.

Voin începe cu una intemplare, din care se va vedea, cătă de neglesă și partea intelectuală și spirituală a poporului nostru.

In an. 1851 - 52 fiindu eu stationat, în locul campiei, comună S. mi-amu tînuit de datoria a merge deminecă la sănătatea bisericei, unde nici odata n'au observat, cumă astă aru și prea mica pentru credinciosii din locu, ba odata numai protopopulu cantorulu, paracclisiariulu, io, și primariulu comunale amu fostu de facia.

Fericitulu protopopu g. o. observandu absentarea fiilor sei sufletești, chiamă la sine pre primariulu și-lu întrebă, ce e cauza de poporului lipsescu din biserica?

La care întrebare primariulu comunale cu tota naivitatea i respunse, că toti se afa în crisma, ospetandu pre unu Siolomonaru (cumă care porta ghiața) ca să nu le băză grandină tîrriene.

Dupa finirea servitului divinu, a urmatu prandiu, la care între cei de facie a participat baronulu D.. B., sub-comisariulu S.. F.. și subserisulu.

Protopopulu g. or. între alte conversații face cunoscuta subcomisarialui F.. presența Solomonariului și-lu roga, să binevoiesca a-lu adunați, ca se nu se mai infacișeze în comună spre inselarea poporului.

Comisariulu și tramite dupa difuzu care, urmarită de popor, vine.

Baronulu D. B. ca omu sanguinolentu întreba „da tu esti ellu-a care porta ghiața?“ — „Io domnule“ — „Ecă aici sunt 200 fl. fă se cada ghiața, și banii voru și ai tăi.“

„Ghiția e gată domnule, nu trebuie să o facu — bagă mană in pusnariu, și scote plina de mandule iuvelite in Zacharu albu, zimbindu din buze.

Vedindu comisariulu nerăsunată cutedare, demandă a-lu pune in ferra și a-lu tramite cu escortă la officiu.

Ce s'a intemplat acolo, se poate socoti... i s'a coramisatu diplom'a, înse asiā cătu Solomonariului nostru nu i-a mai venit gustul a veni la ospetiu in comună S..

Si cine și fostu acestu portatorul de ghiație?

Unu curallariu din Reghinu, unu flacău de unguru.

Asemenea casuri credu că se mai intempla și acușă, acesta credulitate, dorere, și astă si în prezent la poporul nostru.

Si ce e cauza?

Lips'a investimentului rationalu in scola și biserica.

La noi voru sè facă din princi omeni mari, înainte de a fi princi, de si Rousseau dîce, cu totu dreptulu, „Natur'a vre, ca princiile să româna princi, înainte de a fi omeni, unu sistem intorsu prea de timpuriu, aduce fructe necopte și fără gustu.“

Cum se începe la noi investimentul religiosu (nu dîce in genere, potu fi exceptiuni)?

Candu merge copilul antău la scola l'intreba dascalul: „da scii face cruce? scii tatalu nostru? bucură-te, și credește?“

Daca respunde copillasulu, cu „nu“ atunci investitorul eschima: „oh ce parinti! neci rogatiunile nu l'a invetiatu.“

Se sufusea apoi și-lu investia — mai tardu și catechismulu ba și saltirea de a rostul.

— Ordinea se voru aflată unii dintre domni investitori și parinti cari vor dîce „ei bine, asiā și...“

vietimentu treiște parost
cresce omni inselupti si
ciosi, dacă vreti a cultiva
copillul.

Spati-mi ce precepe nou pruncu că
5-6 ani din „Tata-lu nostru, bucură-te
si predeu“ nemica.

Un catechismu, biblia inea și mai pu-

cinu. Ce și fi dura urmarea dacă nu voru
parosi sistănu vecchia?

Atari princi voru cresce ca zizania în
locul ne culturat, și ca omni vecu fi ne-
pesatori, lipsti de tesaurulu /esellu/ ma-
scumpă, de iunirea religioanei, care dă ada-
postu, seutu si conculare la totu fîntă
crestina.

Dreptu are dura investitulu Schleier-
macher candu dîce: „Was im Leben das
Wichtigste sein soll, darf von Anfang nicht
als ein Todtes mitgetheilt werden.“

Ce ar trebui să fie în viață mai vi-
gorosu, nu trebuie propusu și comunicatul,
ca una scheletu si cadavru mortu.

Reform'a investimentului religiosu asiā
dara e de neapora necessitate.

Tote națiunile culte sunt petrușe de
acestu adeveru, mi-place a crede că nici
romani nu voru remană indereptu.

Totu cătă calteoreșcu prin Anglia si
Germania dau cea mai elatanta dovada
despre moral'a si iubirea de religiune care
se astă la poporele susu pomenitelor tiorie.

Fia-sce care individu, barbatu ori fe-
moie canta dominecă din carteică sa în
biserica nesecă melodie dulci cari redica su-
fletul la ceriu.

Se vedemă acumă cum se recadese a-
cesta pietate in inimă poporului.

Să vorbesca Dr. Jore:

Inainte de tote princiile li-se narreaza
după forță si capacitatea loru, despre faptele
de indurare, onore, diligentia, adeveru, etc.
in generă despre atari obiecte, cari resu-
scă sentimente nobile in inimă loru, si
cari inclinarea loru spre cele bune, drepte
si frumose o pregatesce.

Mai tardu întreba investitorul ori
șantai, „auditai tu ce-va înțelege
fiu despre Domniedeu, călătoare de
ventu, si lumina prin sore, luna si stele?“

Candu princiile la aceste întrebări sciu
da respunsu, mergu mai de parte.

Acu vedeti scumpii mei, acellu-a care
ni dă lumină prin sore, ploia, ventul, etc.
acellu-a ni-a data si vietia, ellu ne pazesc
si de lipsele noastre se ingrijescă.

Dupa aceste doantele întreba; „cum
numiti voi pe celu ce vi dă mancarea, im-
brăcamintele si vi cumpăra cărtile si tote
celle trebuințoase?“

Respondu: „tata.“ Vedeti dura si po-
acellu-a care sustine pe parintii vostru spre
binele vostru, lu numim „Tatalu nostru.“

Acestu-a e acellu preabună parinte,
care dă la acei fi ai sei cari sunt asculta-
tor, drepti si cari cinstesc pre parinti si
pe alti frati ai loru, tote cele trebuințoase.

Chiaru asiā se ingrijescă de noi, pre-
cum tatalu ori mamă vostra de voi.

Omenii dura pentru aceea mergu la be-
serica, ca să multiameșea lui Domniedeu
pentru că se ingrijescă de ei.

Indată ce princiile au o idee despre
Domniedeu, investitorul merge mai de
parte, si le enarreaza din biblia tote acelle
istorioare, cari dată o direcție nobila spre
cunoștiția unui Domniedeu, iubirea si re-
spectarea parintilor, fratilor, înțirea pa-
tricii, națiunii si iubirea de apropiu.

In anul 2-3-4. se iterează susu ci-
tatele, si se propună totu din biblia alte
istorioare mai ample, era-si acomodate fire si
capacitatei princiile.

„Tatalu nostru“ numai in class'a V. se
investia, adeca atunci, candu princiile sunt
pregătiti spio a-lu intelege.

Catechismulu se propune in semestrulu
II. anului 5. si in anul urmatoriu.

Vine acumă întrebarea: orele consistoriale
noastre române nu ar pete tramite atari te-
neri apti in Anglia Germania si America
(!) spre studierea investimentului religiosu,
precum facu alte confesiuni, si a facutu
universitatea din Upsala, trimitându din
sinulu seu pre susu pomenitulu profesorul
de teologia Dr. Iore in an. 1862. care dîce
mai incolo: „in totu loculu pre unde amu

a vecchia, adeca investi-
tul mecanic din care mintea si intui-

la mătări, cari a festu asemini-
at, unde stau acumă? la
nihil este-va sute de mii, visitorul
ora e ascurat, pentru că instrucție-
loru și istoria e basata nu atatu pre dogr-
u cea, si iucăratine.

Scăi că voru dîce unii, laicii n'au
de obiecte, acesta e una dre-
sătucă, de unde dinsă sunt eschisi.
— Argument gresită acestu-a, ca
eschide rătinea si folosele scientifice a
clujii prezente.

Adeveru și aca estimu acelle
canone si mai cu salu 19 si 20. care
propusu in conciliul mai le aproape
in România, la principu pătrou torile!

Acesti santi pastori si in prezent
totu numai cu ogringi ară vre se
turma loru cuventatoria.

Ei afuriseșcu progresulu in locu se-
cerotesca, chiaru intru interesul bisericii.

Catenele ignorantiei inseamnă se-
va si omenimea va inanță spre detriment
celor ce tindu a-lu impedești.

Andrei, Mec.

R O M A N I A,

Raportul baronului Hahn, consulul
imp. reg. la București. (Din Coresp.
plom. Nr. 31.)

(Fine.)

Déca partilor apusene alle Ar-
ricei successe d'intr'o distantia atâtă
mare se arruncă d'in anu in anu t
mai mari cantitati de producție
piatiale Europei, trebuie ca se bata
ochi, că unul d'in celle mai apropi-
granarie a Europei, precum e Ren-
are in momentul de facia, agrame
depositorile selle insemnate pro-
de grane (buccate) ce jacu nevenduti
se tragu inca d'in recoltă annului
curentu. In astfel de impregnări.

manele nu sunt inca destullu de des-
tate pentru ca se pota stracoră prod-
tele selle in respectivele tierre de c
sumtione.

Trebue se recunoscemă inse-
guvernul tierreipune tota silintă a
a inlatura acesta pedeca. Dinsulu p
arătă si pana acum insemnate re-
tate. Precandu mai nainte cu 10 a
lipsia inca si celle mai necesarie i
muri pentru comunicatiunea inte-
asta-di tierră e acoperita cu una re-
de călli ferrate de 1.333 chilometri
se astă gată date in exploatațiune si
linie sunt parte concessionate, part
lucrare. Afara de acesta, de la an. 18
pana in timpulu de facia statul clăditu
2000 chilometri drumuri e
de tierra, era municipiele districti
de două ori atâtă.

Multu au contribuit la desvol-
rea comerciului tierreipune totu regi-
lui legatu cu cas'a Borcleyel in pri-

*) Dl. autoru allu acestui articolul, bă-
pre esperienta sa d'in decenniale tre cut-
pare a nu cunosc bine progressulu ce
facutu de atunci in coce la noi si rea
la instrucție religioasa, apoi se par-
ignora raportul, că biserica crestina, e
nume cea catolica, au fostu fautori a se-
tioru si că d'in sinulu ei au essit
britati in tota ramurile cunoscintelor
neci. Daca noi Romanii am remas in
biserica portă vină, ei situatiunea
stra politica si in mare parte si cea
grafica, afandu-no incungiu-ati d'in tote
cari voiau se ne tienă pururea in ignoran-
— De altmintera nu se potă negă, că
serică orientală, abia in decenii d'in un
secolul presintei, au incepătu a rad-
velul obscurantismului, ce acoperisse a
secole ochii credinciosilor ei, dar aici i
adeverată causa a stagnației nu este
se cercă numai in biserica, ci in sela-
seculară de care n'au putut scăpa pa-
cium, si astă-dă chiaru incercările de li-
care de sub jugul opresiunii si alle
securanismului sunt paralizate prin in-
poterile caru se lauda a fi si mari si crestii
Red

a construirii de 22 punti de fieru
ntre cari 21. s'au si datu comunică-
nei.

Doue linie ferrate sunt pentru noi
unu interesu vitalu. Acestea sunt
nile Floiesci-Predeal, Pitesti-Ver-
orovă; acestea preasă convențiunii
comerciale inchiate intre ambele gu-
vernu (austro-ungar și roman) se
a impreuna de o parte cu lini'a de
cu magara-resarităna, de alte parte
cu callii ferrate de statu. Aceste
linii voru realiză in urma comer-
ciului internationale intre Bucu-
ci, Giurgiu, Varn'a si Constantinopole.
ni'a Pitesti-Verciorovă e gat'a si din
na lui Decembre annului trecutu este
ta comunicatiunii si comerciului. —
conveniunea acestei-a cu callea ferrata
statu se va esecută in sensulu con-
veniunii numai in decursu de patru
zi (computandu-se de la tempul
intre de ratificatiunea conveniunii)
care timpu trebue să se termine si
la de junctiune pre territoriulu un-
rescuit.

Deocamdata intre Verciorovă si
iasi se face pre drumulu tierrei
ză catiunea, care si pana acum inca
mai o desvoltare forte activa si
e necepe a face concurruntia destullu
semitoria Societati de navigatiune
e Dunare. — Prin cladirea liniei
tesci-Verciorovă s'au terminatu tota-
ta reteau'a, — care dupa ce taia
territoriulu Romaniei in tota lungimea
de la resaritu-medianopte spre apusu,
o parte se impreuna cu lini'a Leu-
te-Cernauti, de alta parte se unesce
calea ferrata a statului (aistr.) si
e la Gallati, Brail'a si in urma la
Verciorovă curre a lungulu Dunarei, eu
resu de altmintre lini'a principale
manesca este impreunata si prin li-
a laterale Buccuresci-Giurgiu.

Prin concessionarea liniei Ploiesci-
ideal, urmata de currendu cu stipu-
date, termiunarea acestei linie de junc-
tione in timpulu prevedutu prin tracta-
tiu comec. se pare a fi assecurata. Cum
acesta junctiune cu Transilvan'a re-
nde assemene intereseloru ambe-
ri parti dovedesce impregiurarea, că
za-di, precandu comunicatiunea intre
be territoriile se face prin drumuri
le, pre potecele muntilor si cu carre-
simite, totu-si comerciulu in amen-
tie directiunile este atât de viu, cătu
care calleloru pre acelle locuri tre-
se se uimesca. — Acestu comeciu
prinde in sine nu numai marfurile ce
cu prin Transilvan'a cari nu potu
pportă spesele incungiurolui preste
allicia, ci si unu schimbu activu de
bucte comerciale intre ambele territo-
rii; in fine Transilvan'a se proveede
u pre acesta calle cu marfuri colo-
ale si alte provenientie alle comerciu-
i maritim si danubianu.

De altmintrea, liniele de junctiune
Unariei si Transilvaniei cu Roma-
ni, precum si impreunarea pe o linia
si scurta a calliloru ferrate austro-
ungarsci si prin acestea a retielei dru-
rilor de fieru a Europei centrale
porturile Dunarei si cu drumurile
rate turcesci prin Roman'a jaco in
interessulu bine priceputu si, in mo-
mentulu de facia preste totu recono-
stu allu ambeloru parti. In timpu de
ha, aceste calli ferrate sunt de impor-
tia si mai mare, de ora ce atunci co-
nnicatiuea pe apa inceta cu totulu.

Un'a d'in celle mei viue dorintie
de guvernul romani, — a carei im-
plinire va fi si in folosulu comerciului
austro-ungarescu, — este cladirea podu-
i de junctiune pre Dunare, intre Gi-
urgiu si Rusciucu, pentru care invoieala
finalita cu Port'a, dorere, nu s'au po-
tu inca realiză.

In su desideratu importante este
liniu e parte, că lucrarile proiectate la
liniu de fieru se incepă cătu de
te ndu si se termine.

Spre laud'a guvernului romanu
trebue să recunoscemu, că dinsulu si in
alte directiuni staruesce a inlatură pe-
decele comerciului, spre a-i pune baza
sigura si regulata. Asiā d. e. una lege
care se regulize servitiulu de duana
(vama) se va pune in lucrare in Apriile
annului viitoru. Unu progressu econo-
micu si mai decisivu denota in tota in-
templarea d'in partea guvernului Ro-
maniei conveniunea comerciala, inchia-
tata de currendu cu guvernul monar-
chiei imp. reg. — Assemene face onore
guvernului si cameralor romane că
n'au lassatu a fi sedusse de neascepta-
tele si amarnicile fincriminari ce au
intempinatu d'int'o parte a pressei
romane, in adunari populari si in si-
nulu camerei inse-si acea conveniune, —
tienendu tare la resultatele ca-
stigate in urma prin negociatiuni in-
delungate, grile si esecutate in spi-
ritulu reciprocelor respecte si consi-
deratiuni si in folosulu ambeloru parti.
Oppositiunea au portatua acesta lupta cu
mare apparatu de talentu si totodata
cu atât'a passiune cătu aceea n'au po-
tutu ea să nu aiba influentia insemnată
a supr'a opiniunei publice, cu atât'u mai
vertosu, căci intre adversarii conven-
tiunei se aflau persone, cari se buccura
de unu mare prestigiu in terra si a ca-
roru opiniune are auctoritate justificata.
Cu tote aceste, amarnicile incriminari
in contr'a conveniunei se splica mai
multu prin spiritulu de partita, decât'u
prin firme convictiuni economice. Daca
recunoscemu că conveniunea este de
folosu pentru Austro-Ungari'a, aceea
inse este si pentru Roman'a; opiniunea
contraria inse, este basata pre unu
punctu de vedere, care, sperămu, că
acusii se va socotì pretotindene intre
celle superate, adeca punctulu de ve-
dere, că folosulu economicu allu unui-a
denota ruin'a cellulaltu.

Desvoltarii depline a Romaniei i-
stau in calle doue pedece principali,
cari se voru semit' inca lungu timpu in
totu rămărcie producători, si acestea
sunt: lips'a poterilor de lueru si lips'a
de capitalu. Aceste neajunsuri stau pre-
totindene in calle, impedeca rational'a,
si intensiv'a cultura a roditorului pa-
mentu, exploatarea avutelor mineralu,
inflantiarea si inflorirea unei industriile
considerabile. (Fine)

Spiritulu de asociatiune care si
pana acum au produsse resultatul feri-
cite in Roman'a se desvolta pe di ce
merge; asiā de currendu se inlantiara
trei societati, cu scopu d'a inaintă, sta-
rea materiale a tierrei, intre aceste doue
ocupa locul antău „banc'a de Buccu-
resci" si societatea „unirea" despre a-
mendoue diuariele vorbesu in termini
magulitori.

*Ecca ce dice in asta privintia diuariulu
„Press'a" din Buccuresci :*

„Seurile economice, pentru noi Romanii
mai alessu, au o importantia mai totu atâtua
de mare ca si scirile politice. Poporu mieu,
dara laboriosu si economu, poterea nostra
este, mai multu de cătu la alte popore, nu-
mai in avutia; si fiindu ca avutia se ca-
stiga prin munca, si constitue aceea ce eco-
nomistii numescu munca-accumulata, ori-ce
va facilită si va incuragiā munc'a, devine o
sorginte de avutia, adica de potere pen-
tru noi.

„Institutile de creditu sunt celu mai
poternice mediuloci de incurgiare pen-
tru munca, pentru avutia. Daca proprietarulu
nu ar ave capitalu, nu va ave cu ce să-si im-
bunatatesca proprietatea sa, mosia sa. Daca
cultivatorulu, daca arendatorulu nu-si va
pot procură cu inlesnire capitalulu de care
are nevoia, nu va ave cu ce să exploateze,
cu ce să faca productiva proprietatea ce
cultiva. Daca industriariulu, daca comercian-
tulu nu va ave capitalu, nu va ave cu ce
să continue să cu ce să desvolte industri'a
a comerciului său.

„Asiā dara noi Romanii, mai multu de
cătu altii, trebue să incuragianu si să sus-

tinemu inlantiarea de institu de creditu, a
caroru missiune speciala este de a procură
capitalurile necessarie, de a immulți aste
capitaluri.

„Buncele sunt pentru comerciu si in-
dustria aceea ce drumulu de fieru este pen-
tru persone si obiecte. Prin elle se responsa-
descu capitalurile, se intinde circulatiunea
loru, si se face a se crese astfelu avutia
publica, intocmai cum prin drumurile fer-
rate se inlesnesc circulatiunea obiectelor
si personelor, si prin urmare crescerea pro-
ductiunei.

„A trei-a institutiune de creditu se
formă la noi, este acum o luna, sub numele
de Banca de Buccuresci; si noi felicitar-
ramu nascerea acestui institutu, sciindu că
se creză astu-felu o noua sorginte pentru a
se immulți si respandi capitalurile la noi
in terra.

„Acestu institutu, urmează operatiunile
salle cu mare successu si tot-d'o-data cu pru-
dentia ce se cuvine a se observă de o buna
si prevedetória administratiune

„Timpii in care s'a formatu acesta noua
banca au fostu in adeveru cam grei. Cris'a
său gen'a financiera, care domnesce esiste nu
numai la noi, dara in tota Europa. Cu tôte
acestea dupa informatiunile sigure ce avemu,
acestu institutu nu s'a opritu de locu a luă,
in asiā scurtu timu o desvoltare cum rare
ori s'a vediutu, si a se bucură de unu credi-
tu, cum forte greu se da in vremea de astadi.

„Ce e mai multu, affâmu că doue mari
case de banca din Paris, si din celle d'an-
tăiulu rangu din Europ'a, cas'a Fould si Ca-
mondo, sunt intrate ca fondatori in institutulu
nostru romanu Banca de Buccuresci. Aceste
doue mari case nu sunt numai simpli cor-
respondenti său deschidetori de credite in fa-
vórea institutului nostru romanescu, ei sunt,
repetam, chiaru actionari, chiaru fondatori.
Pentru prim'a ora, ni-se pare, asiā mari
case straine ieau parte directa la formarea
unei associatiuni romanesci.

„Ori-cine dara intielege lesne că, odata
ce numele Fould si Camondo, se află ala-
turi cu nume romanesci si cu nume de ban-
chieri din Buccuresci, cari inspiră respectu
si incredere, creditul Bancet de Buccuresci
era assecurat; si nu ne mirămu de locu a
afă acum că tote casele de banca de an-
tăiulu rangu din tota Anglia, Francia, Ger-
mani'a, Itali'a, Russi'a, din tota Europ'a
in fine, s'au grabit u a deschide credite in-
semnate Bancet de Buccuresci. Astu-felu si ca-
pitalurile straine potu fi a trasse si respandite
in Roman'a, spre a contribui la produc-
tiunea si desvoltarea productiunei aco-
stei tierri avute.

„Urămu dara prosperitate acestui institu-
tutu care are inaintea sa unu fitoru atâtua
de stralucit. Reesf'a lui asiā de insem-
nata, pentru unu timpu atâtua de surtu,
probéza pentru noi unu adeveru essentialu:
adica ca creditul romanu este stabilitu.

„Unu Statu inse care are unu credi-
tu, este unu Statu avutu; si unu Statu avutu
este unu Statu forte."

Assemene si „Romanulu" dice:

„Societatea de assecurare mutuală
„Unirea" este definitivu constituuta.
Consiliulu de administratiune impreuna
cu comitetulu de censori au tîntru Vi-
neri, a dou'a dî de Craciun, prim'a loru
siedintia; a fostu alessu presiedinte dl.
G. Vernescu, vice-presiedinte d. Al. Lupascu
si directoru d. Ionu Ghic'a.

„Assemene institutiune, cu assemene
barbati in capulu iezi, cauta să intre de
indata in cea mai frumosa carriera. A-i
ură poternica si vecinica prosperitate,
este a face urări pentru insa-si desvol-
tarea materiala a tierrei, si pentru sta-
bilirea unui nou si binefacatoru spiritu
in activitatea ei economica."

Din Maramuresiu, in Jan. 1876.

De multu tacemu, si tacerea acusii
ne devine odiosa, politica nu facem, căci
nu-i vedem folosulu, in economia
stagnantă căci callea ferrata tragandu
dunga preste sistemulu avutu in econo-

mia, calcea ces adeverata pentru altu
sistemu inca nu au gasit, a ne asso-
ciá din punctu de vedere nationalu spu-
nendu adeverulu, au avemu curagiul
se a ne associá din principiu co-
mopolit, totu-si nu voim chiaru din
ambitiu, nationala, — in se associa
totu-si spaimă, că ci ne convingem
cumea in associa, e vietă, éra in iso-
lare mortea.

Apropos! Ca on. publicu se nu cu-
gete că noi intreprindemul bulu cruciatu
in contr'a poporului cellui ale-u a lui
Jehova, voi servi ca deslucire asupra
cellor 3 judani bocotani, deodata mari
matadori a ruinarei poporului din Ma-
ramuresiu, toccati de currendu.

Unulu din Poieni altulu din Bor-
si'a erau de proverbii asupratori pe calle
cătu legala atâtua si nelegala ai poporu-
lui, aveau principiul: finis sanctificat
media, marturisau in gur'a mare cum
ca pamentulu totu e destinat de Jeho-
v'a pentru judani, si că loru li-e permis
dupa legea lui Moise a-lu racastigă prin
ori ce mediuloci, — si in adeveru deca
resfoiu cartile funduari din Maramu-
resiu, cu indignatiune trebue să ne con-
vinge au, cumea toti fii lui Israile de
aici suntu de unu principiu, — multe
lacrimi nevinovate au mai cursu, multi
orfani au remasă fara casa si mosia de
victima acellor judani din Poieni si
Bors'a, inavutii prin despoiarea popo-
rului dar eca vindicta naturei! unulu
s'au gasit uccisul intr'o padure, cellu
altu au fostu taiatul pe podu in mediul-
loculu satului dîu la amedia-di, fara
a se sci uccidetoriul, — cercetarile
curgu necurmatu, in se fara rezultat;
allu treile fu toccati cu bastonulu de
unu cetatianu din Sighetu, calcandu-i se
cas'a in urmarea ne obrasniciei juda-
nesci.

Poporul cu dreptu se mira, cum
e compatibilu cu legile patriei, că pre-
candu tote naționalitatile sunt fortiate
la observarea legilor, li-se censuredia
si li-se oprescu cartile de scola, li-se in-
chidu reunioniile — numai a supr'a ju-
danilor inca totu falsaia norulu lui
Moise si se retragu de la dare, de la mi-
litia, in scola li-e ertatu a propune dog-
me false, a studia talmudulu editiunea
syriaca, a se casatori cu 13 anni, a im-
plea lumea cu „Weltbürgeri" fara a in-
veti ce-va maestria onesta, decât'u a
plantă in princi urra in contr'a „Goi-
milor", a nutri cele mai inimice sen-
tieminte in contr'a institutiunilor pa-
triie si preste multe de acestu
soiu mediecia poporulu din Maramu-
resiu, — ce e dreptu, dlu inspectoru
scolaru Goga visitara multe scole de
aceste, rezultatul inse nu e necunoscutu.

Nu potu a nu face amintire despre
una rana sangeranda a romanilor din
Maramuresiu, causata prin rapirea be-
sericei romane prin russi, si ce se vedi,
in restempu de 4—5 anni nici la atât'a
nu ajunseram ca să castigămu de la mi-
nistrii comisiunea de multu promissa
pentru impartirea averilor besericesci
castigate curatul romani.

Scimu inse si cunoscemu fontan'a
lacrimelor la tote cererile si plansorile
nostre, ministeriulu cere informatiuni de
la administratiunea bunurilor erariale
din Sighetu, a carei capu din urra in-
nascula cătra noi, relatedia absurditatii
si intortocari ne mai pomenite.

In urma, fia-mi ertatu a mai adauge
că nici decum nu suntem de una
opiniune cu dlu Ciplea, deputatu din cerculu
Izei, negămu că in discursulu seu tenu tu in
camer'a deputatilor au vorbitu din animele
nostre! cu alta ocazie mai multe. *)

Timoteu.

*) Multamindu-ve pentru amicabil'a
promisiune, ve rogămu ca d'in candu in
candu se ne informati despre starea scol-
loru nostre confessional; despre progressul
ce facu alumnii romani de la preparandul'a
statului, despre stadiul in care se afla nou-
infiintandulu institutu (convictu) menit
pentru crescerea tenerioru romani, despre sta-
rea preunime, etc.

Red.

De la vînă Buzesciloru (Com. Satumariu) in diu'a botezulu' Dl i, 1876.

Preutește din Com. Satumariului înregistrată Diocesei gr. și romane Oradane în generală se bucură de acțiunile importante ale Președintelui Episcopu Ioan Olteanu. Prin care președintele Secretarul Dr. A. Lauranu îl a redicat din postul său, înlocuindu-l prin P. Vella barbatu vînosu intru care nu este „violență“ — Speram prin urmare, că guvernarea dieceșana va lăua una directiunea arita, se va pune deocamdată capetul justificării lor; P. S. să Episcopul nu va lăsa să fi sedus, că secretarul său în afacerile oficioase să fie „infalibilu“ și acelui-a eschisivamente să lucre pentru intemeierea nepotismului — celui atât de perniciosu în ori ce statu — cu delaturarea acelora mai meitati; nu va suferi ca unii dintre preții — singurul dia acea cauza, că-su răditi cu secretariul să se mute de 5—6 ori ună după altă, luându contul celu grăsu din gură altorui, cari timpu indelungat nă avut de cău a posti.

Asă credem, că grave a trebuitu să fie causele cari a indemnătu pre bunul archipastorii la acelui passu decedatoriu!

Noi i applaudam cu totu respectul erau fostului secretar, cadiutu dintru înaltimea marirei sale, de multe ori neapropiate, i recomandam, că adeseori să-si baza pierdutu, resunandu de pre budiele sale delicate „mea culpa“.

Cu multă interesare amu luat u cunoștinția despre visitatiunea Canonica întreprinsă inca în toamna trecută de către noui episcopu P. S. Sa Dr. Mihali din diecesea Lugosului, cu scopu de a cunoște turmă cea cuventatoră, și pre pastorii ei.

Nu ne indoim, că astă se va întemplată și în diecesea Oradei-mare. Clerul, și poporul a legatu sperantie de archipastorii lui sau; sperantile numai asă se voru intrupă de căuva Archipastorii va lăua osteneala de a-si cercetă filii sei cei susținători convingându-se în persona, de unu parte, cu ce zelul lucredia sierbii în vînă Domnului, era de alta parte, că ore vitiele de vînia în cău si-aducu rădele loru?

Fia! că dorințele noastre e se împlinescă fără întârziere la ea dantăia ivire a timpului spre acestu scopu corespondientiu.

Tom'a

Proiectu de investiamentu pentru scoalele secundare.

(continuare.)

CAPU III.

Administratiunea scoalelor secundare.

Scoalele secundare sunt immediat și eschisiv subordinate autoritatii ministeriului de cultu și instructiunea publică.

30. §. gimnasie și scole reale de statu se voru infinită, — acolo unde pretinde interesulu culturei generali a tierrei — pre langa aplacarea corpului legislativ manifestata în urmă raportului ministeriului de culte și instructiune publică cu ocazia stabilirii bugetelor anuale.

31. §. Elevii de la scoalele gimnasiale și reale solvesc taxa anumita acarei-a, cantitate după impreguriarile locali se statorese prin ministeriului de culte și instructiunea publică. Elevii, cari voru fi în stare a-si documenta meseretatea cu atestate recerute, se voru dispense de la solvirea taxelor anuale, deca voru dovedi diligenția și progresul indeștăllitoriu în studie și portarea moralei corespondentiei. Corpul professorale va fi în dreptu a dispense pre recurrentii respective de la solvirea didactului intregu său numai in parte.

32. In scoalele secundare de statu, ca in institute ce nău nici unu caracteru confesional, catedre pentru religiune nu se voru sistemă d'in partea statului, individilor inse, cari, in sensulu art. 2. d'in partea respectivelor ordinariate confessionale voru fi insarcinati a propune studiul religiunii, guvernului li va asemna remuneratiune cuviintiosa.

33. §. Fia-care scoala secundaria de statu să sub conducea immediata a directorului institutului, eră totodata e si profesore.

34. §. Directorale e:

1. procuror legilor scolastice și a ordinariilor administrative;
2. presedinte conferintelor profesorale;
3. reprezentante institutului facit de autoritate publico, de parinti și tutori;
4. conducatorii afacerilor de cancelaria a institutului;
5. controlorii afacerilor disciplinare și scientifice a institutului.

35. §. Directorale se denumește în urmă recomandatiunii ministeriului prin domitoriu.

36. §. Professorii ordinari se denumește prin ministeriulu instructiunei publice, și anume: la instituțele de nou înființate, după ascultarea opiniei directorului, era la completarea corpului professorale: după ascultașa opiniei respectivei corporațiuni.

37. §. Anii de servită a directorilor și profesorilor ordinari de la cutare institutu, ce nu e înființat și proveditu prin statu — se compută chiar azi și ca și candu acei-a aru fi fostu impliti la entare institutu de statu.

38. §. Tieră intréga se imparte în 10 despartimenti de scoale secundare, în fruntea fia-carui despartimentu se denumește căto unu inspectore scolaru. Decisiunile referitorie la inspectori scolari se tractăza în capitulu VII.

39. §. Directorii scoalelor secundare, profesorii ordinari și suplenti, precum și profesorii studielor extraordinarie se impartăsesc în salariu anualu. Salariul profesorilor ordinari, anumerandu între acesti-a și pre directorile institutului, — se înmulțesc după căto 5 anni de servită, numerul annilor de servită se compută de la annul în care si-au inceputu activitatea în calitate de profesori ordinari sau suplenti și în astfelu de calitate au continuat-o nointeruptu.

Professorilor, cari după o interrumpero ore care si-au reincepturnu activitatea profesorale, anni de servită impliti înainte de interruptere li-se voru compută astămene.

40. §. Directorii și profesorii ordinari ai scoalelor secundare se numesc oficiali de statu cu dreptul la pensiune,

Professorii studielor extraordinarie au dreptul la pensiune.

Sistemul de pensiunare se va statori prin lege separată.

41. §. Directorii și profesorii ordinari ai scoalelor secundare se numesc preveniti, și nu se voru potă destitui prin ministeriulu de instructiune de cău numai in casu de voru fi comisssu vre o crima, excessu disciplinarii său moralu, său deca voru fi neabili a corespunde datorintelor profesorale. In casu de criminalitate, destituirea se intempla după enunciarea sentinței valide: — inca cu inceperea investigației, acuzații potă fi suspinsu de la professura.

In casu de comitere a cutarui excessu disciplinarii, său morale destituirea se poate ordina numai pre basă investigației preliminare. Investigarea disciplinaria o îndeplinește o comisiune denumita spre acestu scopu prin ministeriulu de instructiunea publică, acarei-a membrii in jumetate se alegu din corporațiunea professorale.

In casu de comitere a cutarui excessu disciplinarii respectivulu se poate transpună la altu insitutu.

Despre provederea profesorilor deveniti neputintosi spro implinirea datorintelor oficiale dispune legea despre pensiunare.

42. §. Pedepsă corporale de acum înaintea nu se poate aplică fatia de investiție.

43. §. In afacerile de instructiune a scoalelor secundare se tienu conferintie periodice:

1. in fiacare institutu sub presedintia directorului de respectivă corporațiune profesorale.

2. Sub presedintia inspectorelor scoalelor de directorii scoalelor gimnasiale și reale subordonate acelui-a și căto doi reprezentanți din fiacare corporațiune professorale.

3. Ministeriulu de culte și instructiune publică cu inspectori scolari ai scoalelor secundare și cu directorii scoalelor sustinute din fonduri manipulate prin ministeriulu său statu, in urma, căto cu unu reprezentante

alesu din partea fiacarei corporațiuni profesorale, asemenea tenuu conferintie.

44. §. Missiunea conferintelor tie-nende prin corporațiunile profesorale a directorilor institutu e impartirea corespondență și manuiera sistematică a materiei de propunere și a pensurilor domestice, veghiarea asupră starii scolelor din punctu de vedere disciplinarii și instructivu precum și delaturarea defectelor aparante.

In conferintele tenuute sub presedintia inspectorelor scolastici se voru retracță cestiuni pedagogice și publico-instructive de interesu comunu pentru institutile amintite în punctul 2. a §-ului 42; acestea cestiuni se voru precisă prin ministeriulu instructiunii publice.

Missiunea conferintiei scoalelor secundare conchiamande prin ministeriulu instructiunii publice e: cunoștiță starii generale a scoalelor secundare, retracțarea de proiecte referitorie la perfectiunarea scolelor secundare și discusiuni generali asupră cestiunilor publice de instructiune.

45. §. Tempulu conferintelor conchiamande de inspectorele scolari și de ministeriulu de culte și instruct. publ. regulamentul internu, modulu de peritura etate și în urma speselor de calatoria și diurnele membrilor conferintiei se statoresc prin ministeriulu din bugetulu statului d-stințu spre acestu scopu.

46. §. Studiile și apparetele de investițiu-mentu le desemna ministeriulu instructiunii publice, dintre studiile desemnate, era celula folosindu în diferitele institute le alege corpului professorale.

47. §. Protomedicul municipalu e datoriu din oficia a visită in totu annulu fiacare gimnasiu și scola de pre territoriulu municipalu și după experintă facuta (eu deosebire la localitati) din punctul de vedere sanitariu a face relație detaliata atât la inspectorele scolasticu cău și la respectivă municipalitate.

CAPU IV.

Scolele secundare (gimnasie și scole reale) infinitate și proveditu din donatiuni regesci fonduri manipulate prin ministeriulu instructiunii publice, și în urma cestiunilor de calugari.

48. §. Scoalele secundare infinitate și proveditu din donatiuni regesci, fonduri manipulate prin ministeriulu instructiunii publice și fonduri manipulate prin diferitele orduri de calugari, pana la disputa unea corpului legislativ relativ la institutile acestea, — se subordină immediat ministeriulu de instructiune și se organizează asamneea cu institutele de statu; dreptu ce disputa unea legii prezintă referitorie la institutile de statu și anume celula din §§. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27 și 28 sunt valide și pentru aceste institutie.

49. §. Aceste scoale secundare conservandu-si caracterul confesionalu și pana la disputa unea corpului legislativ relativ la cauă acestă, conformu caracterului conservat la postul de profesori pentru religiune la denumirea și remunerarea acelorui-a se observează usul și pacă de pana aci.

50. §. Acea decisiune a §-ului 9 ce se referește la institutele de statu și in tenorea carei-a in privință iustitia in studiul religiunii și a moralei dispune liberu respectivu ordinariu basericescu, — inse planulu de investiamentu numai pre langa aplacarea ministeriului lu-pote statori; — e validă pentru totu institutele sustinute din fonduri manipulate de ministeriulu precum și pentru cele sustinute din donatiuni regesci și din fonduri manipulate prin diferite orduri de calugari.

Despre instruirea in religiune a acelora elevi din institutale mai susu amintite, acelora confesiune nu e corespondentia caracterul confesionalu a institutului, — sunt datorie a se ingriji respectivele comunitati și ordinariate basericesci; despre remuneratiunea cuvenita professorilor de religiune, se va ingriji pre societătă erariului, ministeriulu de culte și instructiunea publică.

(Va urmă.)

VARIETATI.

Necrologiu Clerulu teneru din constituție teologicu gr. cat. de Gherla cu a mă sfasiată de dorere face cunoscutu într-o intristă parinti Gavril și Irina, a. chiuilui să. Vasiliu Butea, judecător reg. in Sighetu Mare, a fragă Nicolau și a totoru consangenii cu a tenerul de buna speranță **Rausu**, teologu in an. III. după unu moconsumator de căte-va lune, au înspăi in 29. Dec. 1875. st. n. in etate de 23. ani. — Flă-i tineri a usiora!

(Societatea Transilvană) Membri acestei binefacătorie sociale s'au întrunitu in adunare gene Domineca la 4/16 Jan. 1876. — La dinea dîllei raportul comisiunii șefice, votarea bugetului pe an. I și numirea comitatului de administrație pre an. 1876.

(Balu) Junimea rom. din Aradu în seră de 5/17 Februarie, a. c. in sală lăbului la „Crucea alba“ unu balu allu covenit este destinat pentru fondulu institutului teologicu-pedagogicu. Biletele se trameze in dîlile prossime. — Sperăm si d'in alte parti intelligentă româna contribu spre acestu scopu de cultură. — (Presedintele comitetului alegatoru e Dr. Nic. Oncu.)

(Procesus de presă) Cuincep. die cur. se retracă înaintea curții cu juriu ccessul de presă intentat Redactorului binei" pentru unu articlu ce cuprinde unele citări și căte-va assertiuni, tote ipotetice provideute cu clasul'a circumstansă "daca" — incătu s'au mirat unii din juratii mai intelligentii (intre cari și 2 profes. de la univers.) cum au potutu pratorulu reg. pretinde, ca expresiunile acide și violente, ar cuprinde provocare la scola. — Qui nimium probat, nihil priduci. — deci urmarea fu, că Dr. V. Babesiu acușat cu 9 voturi contră 3. — Presole de presă au devenit si la noi rom. serbesci, etc. nu potu intrace în lenta pre unele scrise in limbă maghiară.

(Numiri) Gabrielu Mihali este mitu vice-notariu la tribunalul d'in Sighetu Marmației, și Gabr. Martinu, aceea-si calitate la tribun. d'in Beserică.

(Catedra vacante) Foia officială concursu pentru catedră istoriei și cultatea juridica d'in Sabiu.

(Descoacerire) Unu locuitor Mono au gasit in dîlile acestea unu mare de luto in care erau 23,862 monede obsolete d'in cari 1264 buccati au fostu născute muzeului, 213 universități, era c. 1000 le-a primiu officiul monetariu.

(Varietati) In mai multe părți Transilvaniei de la 22 Decembrie anul pana in 8 Ianuarie a. c. a fostu dîlile șerne forte grelle și cumplu virose.

(Balu romanu.) In 23. Ianuarie a. c. in Sabiu (Ardeal) se va arangia un balu romanu spre folosulu bibliotecii scoalelor scolare d'acolo.

Bibliografia.

A apparutu de suptu pressa: „Dumitru Bolintineanu.“ vietă și operele sale, înregistrat cu fotografii poetului. — De vînd cu 1 leu si 25 bani la tota librăriele capitală.

A essit de suptu pressa unu important opu: „Educatiunta modernă“ care prinse principalele idei pedagogice allu Fröbel și aplicațiunea loru in familia, in grupul copiilor și in scola. — Acestea interesa și utilă opera este scrisă de August Körber, directore alle scoale normale de constitutrice in Got'a, și tradusă de J. na Mat. I. Casabianu, profesore de pedagogice și scola centrală de fete din București.

ALESSANDRU ROMAÑA Propriet. edit. si red. respundătorul scrierii.